

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 160.

V Ljubljani, v petek 17. julija 1885.

Letnik XIII.

Brunsviško vprašanje.

(Konec.)

Stopili so v boj proti vojvodi najprvo časopisi raznih barv ter so zagovarjali lažljivo in krivo državne interese. V prvi vrsti je stala, kar je naravno, „Nordd. Allg. Ztg.“, ktero Bismark „rad in s pridom bere“. Razglasila je, da brunsviško vprašanje ni vprašanje pravice, temveč politike, kajti tu odločujočo državo koristi. Vojvoda se ni odpovedal pravici do Hanoveranskega, sovražnik je Nemčije, zvezał se je z Windhorstom in katoliki, toraj nima pravice do Brunsvika, kjer bi se kristalizovale skrivne spletke zoper edinost nemške države. Tako modruje „Nordd. Allg. Ztg.“, isto misli Bismark.

In vendar Velfam in njihovim podanikom Bismark od l. 1866 ne more očitati veleizdaje, ker visel bi bil že, kdor bi si upal le misliti na-njo. Vojvoda Cumberlandski se je pred leti le viteško izjavil, da pričakuje svoje pravice do Hanovera iz proste volje nemških knezov in narodov. In tudi sedaj je pisal vojvoda pruskemu kralju, da hoče sprejeti vladu v Brunsviku ter vladati po brunsviških in državnih zakonih. In to naj bi bila veleizdaja!

Vprašanje politike pa v tem slučaju bije v obraz legitimnemu in monarhijskemu načelu. To je stališče Machiavellizma. Machiavelli je učil, da je država sama sebi namen, in da ji mora državljani služiti z vsem, kar premore. Država „čez vse“. Na vero in božje postave se je treba le toliko ozirati, kolikor niso proti državnim interesom. Pošten, zvest, bogoboječ sme vladar biti le tedaj, ako mu koristi, uči pagan Machiavelli. Pripravljen pa vedno bodi, da si lahko nepošten, brezbožen, ako je treba. Tako stari Machiavelli, isto tako modérni knez Bismark.

To je etična stran brunsviškega vprašanja. Ko so listi Bismarku pot uglasili in pripravili, stopil je pred zvezni svet s pruskim predlogom. Mnogi listi so pripovedovali kaj ganljivo vest. Ko je namreč knez Bismark 21. maja prinesel napominani predlog cesarju Viljemu, da ga podpiše, rekel je neki osiveli cesar: „Vsak dan prosim Boga, da bi me razsvetlil v tem razporu, ki pretresa moje srce gledé brunsviškega vprašanja: na eni strani dolžnost, da ne prelomimo legitimne pravice, na drugi strani skrb za blagor domovine.“ Na to odgovori knez Bismark: „Oprostite Veličanstvo, dolžnost pozná le zadnje.“ Cesar je neki malo časa Bismarka nemo gledal in potem podpisal.

Ni še preteklo v morje večnosti 20 let, ko je pruski kralj, sedanji cesar Viljem, enako zdihoval po razsvitljenji. A kar je tedaj tirjal „poklic Prusije“, zahteva sedaj „blagor domovine“. „Salus rei publicae suprema lex esto!“ (Varnost države je najvišja postava.) To géslo je veljalo v francoski prekuciji, pred 20. leti v Prusiji in danes v Nemčiji. Čuditi bi se morali, ko bi bil Bismark drugače rešil brunsviško vprašanje.

Bismark je predložil zveznemu совету svoj predlog, ko se je razšel nemški državni zbor. Vedel je dobro, da bi marsikteri zastopnik pravice in legitimnosti vstal ter spodbijal krivice, zveznega sveta se Bismarku ni treba bati, saj zboruje za zaprtimi vratmi. Kaj poretó časniki, na to se ni treba ozirati.

Predlog slóve: „Člen 76. državne ustave določuje, da se prepri raznih zveznih vlad, ako niso zasobni, na željo ene stranke rešujejo v zveznem совету. Po pomenu ustave toraj tirja ta člen, da ne spadajo edino le obstoječi prepri v področje zveznega sveta, temveč sme ta (zvezni svet) zabraniti tudi vse mogoče prepri, ako se stavi tak predlog.“ To je premisa, in sedaj pride silogizem: „Med Prusijo in Brunsvikom navstalo bi skoraj gotovo nesoglasje, ko bi postal vojvoda Cumberlandski vojvoda Brunsviški“; toraj sprevidi zvezni svet, da „je vladavojvode v Brunsviku nedopustljiva, ker bi bilo na škodo varnosti države“. Celó Dunajska „N. Fr. Pr.“ dvomi o logiki navedenih stavkov ter zmaje židovsko glavo: „Se li prileže ta člen 76. navedenemu slučaju? Reprezentuje vojvoda Cumberlandski nemško zvezno državo? Je li navstal prepri, ali naj se marveč tak zabrani, preden postane? Proti princu, ki je sicer naznanil nemškemu cesarju svoj nastop v Brunsviku, ki pa ni dobil nobenega odgovora, toraj tudi ne priznan kot preprijujoča se stranka. Članu 76. manjka vsak podlog; ni ne prepri, ne nasprotné stranke;

za nesoglasje, ki leži v naročji prihodnosti, nemška državna ustava nima določil. Boljše bi bilo, ko bi si pruski predlog pri zveznem совету ne bil izbral bérge iz državne ustave, ki ima le ta namen, da nadomesti potrební argument legitimnega načela. To tolmačenje člena 76. pa je lahko nevaren „praeedens“ za prihodnost.“

Če Bismark še dolgo vodi nemško politiko, utegnejo priti na vrsto tudi drugi knezi, da ne bo „v nevarnosti edinost države“. Legitimni nasledniki vojvode v „Sachsen-Coburg-Gothi“ je tuj princ in sicer iz angleške hiše, ktere Bismark ni ravno največji prijatelj. Zakaj bi mu tu ne pomagal zopet 76. člen? Naslednih v Württembergu je katolik, v sorodu s Francozi in Avstrijci. In bavarska hiša je „ultramontanska“!

Toda vojvoda Cumberlandski bi se bil moral odpovedati Hanoveranskemu! Tega ni storil! Tudi s tem bi si ne bil pridobil Brunsvika. V predlogu od 21. maja se bere: „Tudi osebna odpoved vojvode Cumberlandskega vsem pravicam do Hanovera bi kraljevi vladí ne bila porok, da ponehajo vse težnje velfiške stranke po Hanoveru.“

Kakor je čitateljem znano, vstregel je zvezni svet „goreči želji“ Bismarkovi; brunsviško vprašanje je rešeno, vojvoda Cumberlandski ostane tujec v lastni deželi.

H-t-b-r.

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. julija.

Notranje dežele.

Pri *Graškem magistratu* so nedavno sklenili, pri oddaji mestnih služeb vedno na to gledati, da bode tisti prosilec, komur se bo služba podelila, moral dokazati nepokvarjeno pokolenjenje iz nepokvarjene nemške krvi. Povod temu odloku sta baje dva sama na sebi nemška uradnika, ki sta ob času ljudskega štetja poleg nemščine za občevalni jezik tudi — češčino navedla. To se ve da je pa grozna sramota za Graškega mestnega uradnika, kakor tudi za Graško mesto samo, ako njegov uradnik poleg nemščine tudi še kak drug jezik zná. Da se kaj ta-

LISTEK.

Žumberk.

Krajepisna in zgodovinska razprava.

(Dalje.)

Po sklenjenem miru med Avstrijo in Prusijo se je potožil srbski metropolit na novo radi Žumberka, na kar je izvestil zapovedajoči general Beck, naslednik Petazzijev, dvorskemu bojnemu svetu na Dunaju, „da živi celi Žumberk s svojim unijatskim duhovenstvom lepo v miru in v veri, da se ni za njegovega generalovanja nobeden potožil na Božičkovića, in da ni nikdar slišal, da bi kdo želel pravoslavni popov v Žumberk, kjer so samo tri rodovine nezedinjene vere“. Vojaška oblast je naložila, da se v Žumberku postavijo učitelji, ki naj bi mladež podučevali tudi v verskih stvaréh. Na silno prošnjo metropolita Karlovškega dá kraljica Marija Terezija l. 1766 popisati zedinjene in nezedinjene, a pri tej priliki je bilo dokazano, da ste v Žumberku samo dve pravoslavni rodovini s štirimi dušami, ki so očitovali, da jih nobeden ne žali v

verskem osvedočenju. Še enkrat je to Žumberško vprašanje podnetil pri priložnosti umeščenja metropolite Ivana Georgievića v cerkvenem zboru v Karlovcih Bački vladika, predavši kraljevskemu poverjeniku grofu Hadiku spomenico o tegobah pravoslavni. Kraljica je zaslíšala še enkrat o tej stvari ilirsko dvorsko deputacijo, potem odbije prošnjo ter naloži dvorskemu bojnemu svetu, da se poskrbi za materijalno stanje Žumberčanov. Konečno izide 8. decembra 1769 kraljevski odpis na generala grofa Hadika z dekreti na metropolita srbskega in vladiko Jakšića, v kojih so odločno odbiti vsi zahtevi gledé Žumberka. (Schwieker, p. 66, 68, 69, 73, 91). Tako se izvrši devetnajstletni prepri ob uniji v Žumberku, ki je od tega časa ostal veren rimski cerkvi; vse delo in toliki naporí značajnega in v borbi vstrajnega vladike Jakšića so bili zastoj.

Konečno hočemo spregovoriti še nekaj o feudalnih odnošajih in ob obnovljenju politične zveze Žumberka s kraljevino Hrvatsko. Slobode in povlasti, ki so jih Žumberčani dobili od različnih kraljev, namenjene so bile Žumberškemu plemstvu pa Uskokom, ki so služili v krajiški vojski. Samo ta del Žumberškega prebivalstva je vžival pred ustrojstvom

Krajine pod princem Hildenburghausenom tudi svoj posedbni sod nazvan pravda, kateri je bil na čelu veliki sodnik pa šest izbranih prisežnikov. Veliki kapetan je pa vršil ali osobno ali pa po svojih podložnih častnikih v gradjanskih in kriminalnih stvaréh eksekutivo, dočim je samovlastno reševal edino vojaške stvari, ter gledé teh nekoliko odgovoren bil generalu Karlovškemu. Tečajem let pa so se veliki kapetani tako osmelili, da so se začeli ponašati kot kraljevski namestniki ter vršiti jurisdikcijo na vso vlastelo, plemiči, vojníci, kmeti, čemur se niso samo hrvatski stališi vpri, nego so temu prigovarjali tudi generali Karlovški in celó Graška kamora, dočim so se ubogi kmetje Žumberških vlastelinov neprenehoma tožili na kapetane, kterim so morali kmetje v vojski kot mazoli služiti, razun tega pa še krajiške ceste delati in pomagati pri popravku grada Žumberškega.

Treba je navesti, da je večina katolikov Žumberških (staroselcev), kterih je še dandanes v Žumberku ena tretjina, zdihovala tudi po doselenju Uskokov v podložnosti, ki se je ravno okoli polovice šestnajstega veka strašno popačila bila. Ti katoliki so bili podložni deloma gosposki grada Žumberkega.

cega po možnosti za bodoče zabrani, se bo že pri oddaji mestnih služeb na to gledalo, da bodo le pravim nepokvarjenim Nemcem v roko prišle. Tolkokrat smo že povdarjali, da se nam je od Nemcev še prav veliko učiti in se danes zopet na to povračamo. „Od Nemcev se učimo!“ posebno kedar imamo na razpolaganje boljši košek kruha v deželi! Štajarski Nemci Slovence niti pisarskih služeb ne privoščijo, pri nas se pa službe svetnikov in načelnikov najraje tujcem oddajajo, če tudi imamo zadosti in izvrstnih domačih moči. Kdo je dobil službo deželnega živinozdravnika po ranjem dr. Bleiweisu? Tujec Wagner, ki niti slovenščine zmožen ni! Kdo bo dobil mastno službo po ranjem dr. Stöckelnu? Tujec, ki je več nego 20 let naš narod pri vsaki priložnosti zasramoval, pa še kako očitno! In tako gre pri nas naprej in naprej bodi deželni načelnik in minister kdor hoče. Če le dva prosita za dobro službo Nemec in Slovenec, jo bo izvestno Nemec dobil, da bo laglje še na dalje Slovence polena pod noge metal.

„Salzburger Chronik“, Lienbacherjevo glasilo, priporoča **ustanovo samostojnega katoliškega centra** v državnem zboru, ki naj bi bil med levico in samoupravno desnico nekaj jezikek na tehtnici. Kajti samoupravna desnica, ki iz konservativnih in liberalnih elementov obstoji, je sestavljena iz 66 Čehov, 54 Poljakov, 4 Rusinov, 31 mož Hohenwartovega kluba brez 10 Tirolcev, šteje s šesterimi ministri 161 mož. Absolutna večina od 353 poslancev znaša pa 177. Če bi toraj avtonomistom tudi še onih 10 Tirolcev pridali, bi tudi še ne imeli absolutne večine. Prav tako je z levičarji in Coroninijevci. Vsi skupaj ne spravijo več skupaj nego 160 mož. Obe strani bili bi toraj navezani na katoliški klub, kateri bi nekako 21 mož štel. V očigled tega vgodnega položaja vpraša Lienbacher če bi pač ne bilo umestno, da bi se konservativci planinskih dežel s to jako vgodno priliko okoristili? Povsod bi se pulili za nje oni sami pa bi se držali sledečega programa: V narodno-gospodarskih in socialnih vprašanjih držal bi se katoliški centrum mož ob možu avtonomistov; v cerkvenih vprašanjih postopal bi lahko vseskozi pravilno. Pri vsem tem bi se mu pa ne bilo treba pri vseh vprašanjih (posebno pri onih ne, si misli Lienbacher, ki se tičejo zahteve po ravnopravnosti in po priznanju narodnih pravic Slovanom) klanjati samoupravni desnici, ki ni vsa konservativna. To bi nam bila prava politična stranka, vsklikne konečno Lienbacher, ki bi se le z višjimi idejami pečala, kakor so vera in družina, država in dežela, ter bi se na vse stanove in na vse narodnosti enako ozirala. „Vse lepo in hvalevredno! Mi bi prvi roko dvignili za napravo takega kluba, ko bi ga bil predlagal P. Greuter, ki je mož trd Nemec, ali geslo mu je: Vsakemu svoje! Ker se je pa Lienbacher na čelo postavil, pa ne moremo drugzega, nego pripoznati, da vanj nimamo zadosti trdne vere. Mož se je lansko leto pokazal, kako on o Slovanih in naših potrebah sodi in si je s tistim svojim postopanjem pri nas za vselej kašo zabelil. Sploh smo pa načelno proti vsakemu cepljenju sedanje desnice na več manjših klubov, kakor jih ima že sedaj, naj že bodo potem taisti verski ali narodni. Sedanja desnica je že toliko katoliška, da se nam ni bati cerkvi nevarnih postav iz njenih rek.

Iz razvalin nadjajo se naši **nemško-liberalci** vstajenja. Res je, da je zakon nature tako vravnan, da se smrt in življenje vedno vrstita, kakor noč in dan; ali da bi iz njene podrtije vstala krepka nemško-narodna večina, — tega dovolite nam, ne verujemo in morda še kdo drugi tudi ne! Bivša levica sama na sebi ni mogla ničesa opraviti nasproti krepkemu železnemu obroču, ker je bila preveč razdjana in vsled tega preslaba. Zarad tega zahtevajo sedaj nemško-narodnjaki ali po domače avstrijski prusjani, da naj se združena levica popolnoma razbije in naj se iz drobcev napravi nemško-narodni klub, od kterege se menda nadjajo, da jim bo čudeže delal.

Oni se pri tem sklicujejo na Čeha, na Poljake in pravijo, da se jih vlada boji zarad tega ker so narodni. Če toraj Nemci hočejo, da bodo še kdaj prišli do moči, da se jih bo vlada bala, postaviti se morajo na stališče pravega nemštva; kajti nemštvo, kakoršno je Wurmbrandovo ni za nje, ker s taistim se v Avstriji ničesar več doseči ne dá! Dokaz to, da za združeno levico ni bilo nikdar nemškega naroda; če se pa sedaj nadjajo, da ga bodo imeli, se pa zopet grozno motijo. Avstrijsko-nemški narod se bo za nemško-narodni kljub še manj zmenil, kakor se za združeno levico, ker bo že naprej vedel, da tem ljudem za zboljšanje narodnega blagostanja ni prav nič, pač pa vse za lastno korist. Te je pa človek pri drugih kmalo sit. Naj se toraj le nape-njajo, kolikor drago, dosegli s svojim nemško-narodnim klubom ne bode prav nič, pač pa znajo tako propasti, da ne bodo nikdar več vstali. Že sedaj so njegovi osnovatelji, kakor generali brez vojakov; kaj pa še le bo, kedar se bodo jeli med seboj klati v novem klubu, kar jim tudi ne bo izostalo. To se je namreč še povsod primerilo, kjer so se vodje za prvenstvo tepli.

Levičarji hočejo v bodočem državnem zboru predlagati, da naj se **doba poslanskega mandata** v državni zbor skróči na pet let.

Naše vojno opravništvo zahtevalo bo letos od delegacij precej zdatne svote za napravo **torpednih ladij**. Kljub prijateljstvu, ki že več časa med našo državo in sosednjo Italijo obstoji, ne smemo nikdar pozabiti na velikanske žrtve, ki jih mlada Italija za svojo mornarico skupaj znaša. Italija ne meče zastoj milijonov in milijonov venkaj za gorostastne morske velikanske oklopnice, kazematnice in pomorske plavajoče stolpove. Vsi ti so več ali manj proti Avstriji namenjeni in nas bodo prišli gotovo obiskati o svojem času, kakor so prišli leta 1866. Ali bomo tedaj tudi kakega Tegethoffa imeli, kdo bi to vedel? Prej ko ne, da se nam v boji z Italijo na morji ne povrne nikdar več nezasišana sreča kakor leta 1866, če ne bomo sami ob pravem času skrbeli, da jim bomo na ta ali oni način kos postali. Z velikanskimi parniki ne moremo se meriti z njo, če tudi bi jih morda laglje napravili kakor si jih je Italija omislila; toda pri nas se toliko denarja ne bi privolilo iz državnih dohodkov, papeža pa v Avstriji ni, da bi mu premoženje pobrali, s katerim bi si mornarico napravili. Mislimi so morali toraj naši možje e. kr. mornarji, kako bi se dalo proti napadajoči Italiji brez oklopnice naše primorsko grojzde vendar tako visoko obesiti, da bi Italija ne imela drugzega od njega, kakor le — skomino. V dosego tega zmislili so si torpednice. To so vam male ladijce v primeri z oklepnicami igrače, da bi jo človek kar pod pazduho stisnil in vendar tako strašne, da najtrdnejšo oklopnico v dno morja pogreznemo, če se jim le sponese na nekaj metrov približati se sovražnemu parniku, da mu zamorejo pogubonosno torpedo zakaditi v jekleno oprsje, ktera takoj široko zazija in se pogrezne z vsem, kar ima na sebi v globočino morja. Take torpednice niso drage in si jih bo Avstrija lahko veliko omislila, da se bo lahko branila proti Italiji, če bi jo kedaj zopet mikalo nas po našem obrežji obiskovati.

Vnanje države.

V Carigradu izumili so zopet debelo laž, da se bo napravlila državna zveza med **Avstrijo** in **Srbijo**. Namen ji je ta, da bi Avstrija imela prosto najkrajšo pot preko Srbije v Macedonijo, ktero misli v kratkem zasesti. Da pa Srbija ne bo godrnjala, odškodovala jo bo Avstrija zato z jednim precej čednim kosom Bosne. Pač ne vemo, s katerim, kajti državna meja med Srbijo in Bosno je ravno sedaj skozi in skozi večinoma tako dobro naravna, da bolj ne more biti. Od Višegrada pa do svojega izliva v Savo mejači skoraj vse skozi lepa in bistra Drina med obema državama, ter bi je na dolgo in

široko ne bilo več take naravne meje, kakor je ravno ta. Na tej strani toraj pač ni misliti na kak odstop bosanske zemlje sosednji Srbiji. Morda bolj južno? Ondi je Novi Pazar edina zveza z Albanijo in Macedonijo. Naj se Avstrija tega znebi, ji tudi Macedonija nič ne hasne, ker je popolnoma odrezana od nje. Že iz tega je toraj razvidno, da ta novica ni drugzega, kakor gola časnikarska raca, ktero so iz tega namena iz Carigrada izpustili, da bi dobre razmere med avstrijsko in srbsko vlado razrušili in sploh Rusijo na Srbijo opozorili. Preden bi Avstrija na Macedonijo mislila, morala bi se polastiti cele Albanije in jo z našimi vojaki preplaviti, sicer bi bil ves napor brez vspeha. Kakor je pa nedavno Kallay v Bosni rekel, sedaj še ne mislijo na zasedanje niti jedne, niti druge dežele.

V **Bruselj** zajeli so celo bando neke velikanske zarote, in se je prebivalcev velik strah polastil, ki je toliko večji, ker vlada, oziroma policija neče prav nič povedati kako in kaj. Petnajst ljudi raznih narodnosti spravili so pod ključ in čuje se sumničenje, da so to kolovodje in pomagači jako razširjene zarote, ki ima svojo ost obrnjeno proti življenji jednega evropskih vladarjev. Med vjetniki sta dva Rusa, dva Francoza, ostali pa so iz Belgije. Neskončno hvalo zaslužila si je belgijska policija, da je tako lepo in po tihem celo gnezdo dvignila iz dupline, ne da bi ji bil le jeden ptiček ušel. Nitko za nitko zbiral in zapletala je v voz, s katerim je konečno mrežo zadržila. Prej ko ne, imeli so zarotniki tudi tukaj svojega Judeža med seboj, ki jih je zarad žaljenega samoljubja ali kaj drugzega malovrednega izdajal šel, kar se je pri anarhistih še vedno godilo, kedar so jih več skupaj zasačili.

Bismarku tudi na **Ruskem** ne zaupajo in to na najbolj merodajnem mestu, na cesarskem dvoru ne. Na Ruskem je pa car prva in edina oseba, ktera razun Boga svoji državi osodo določuje. O Bismarku se je menda car izrazil: „Knez Bismark želi, da bi se mi z Angleži v boj zapletli. Že samo želja od te strani biti nam mora zadosti, da se kolikor moč tega boja izogibamo, kajti mi od kneza Bismarka ne moremo zahtevati, da nam pomaga in ne da nam zabranjuje v našo korist delati. Gorčakovega je na boj silil, ker se je nekje izrazil, da bi mu dobrodošel; toda on ni bil zanj pripravljen. Kar se pa nas sedaj tiče, po pravici rečem, da si ne želim vojske, ravno zato se pa za njo pripravljam.“ Vedno stara pesem: si vis pacem para bellum. Bojna zadeva med Rusi in Angleži se bode brez Bismarkovega vtikanja tako dolgo vlekla, da bote obe stranki za boj pripravljene, na kar bode pa mnogo manjši povod zadostoval, kakor je Afganistan, da se bodo zgrabili. Ta vojska je tako rekoč že zapisana v zvezdah, kajti to bode boj za gospodstvo sveta na polovici zemlje starega sveta.

Kakor se iz francoskih listov razvidi, **Gordonove smrti** nihče drugi ni zakrivil, nego angleški minister zunajih zadev, kteremu lakomnost ni pripustila, da bi ga bil od Mahdija odkupil. Billing, francoski zastopnik v Sudanu, piše Rochefortu sledeče pismo, ktero poslednji v svojem listu „Intransigeant“ objavlja: „Nikomur več dandanes že ni tajnost, da je imel Mahdi po Evropi v Londonu, Parizi in Berlinu mnogo agentov, ki so mu vestno poročali, kaj angleška proti njemu namerava. Mahdi nikakor ni mislil Gordona umoriti; to so vedeli tudi njegovi evropski agenti in so meni pisali, da naj posredujem pri lordih Lyonu in Granvilleju za Gordonov odkup. Šel sem na angleško poslan, kjer sem rekel, da se Mahdi takoj zaveže Gordona v Suakim ali kam drugam v Angleško obližje ob Rudečem morji poslati, kamor bi si Angleži izvolili, le mora lord Lyon takoj 50.000 frankov izročiti neki osebi v Parizu, ktero mu bodem jaz označil in 1.200.000 pa tedaj izplačati temu in temu bankirju v Parizu, kakor hitro bode zvedel, da je Gordon zdrav zopet v angleškem varstvu. Lord Lyon

od kterege so dobivali koristi veliki kapetani, deloma pa so bili darovani po kraljevskih poveljih za različne zasluge odličnim hrvatskim rodovinom, a celó pojedinim uskočkim vojvodam. (Erdbeschreibung von Sichelburg. Važen službeni rokopis). Na početku sedemnajstega veka so bili Žumberški kmetje podložni štirim grajščinam: Kostanjevcu, Oštreu, Sisicam in Kupčini. Kostanjevac so držali od davnih časov stari hrvatski plemiči Radojčići, prozvani kasneje po Šimunu Radojčiću, velikemu junaku in kastelanu trdnjave Kliske nad Spletom (okoli l. 1530) Delišimunovići. En član te rodovine Krsto Delišimunović, je bil polkovnik in zapovednik v Turnu pri Karlovcu ter je postal zarad punta bana Zrinskega (l. 1671) deloma za izvanredne svoje zasluge kot hraber in umen častnik, pa tudi zato, ker se ni, čeravno osební prijatelj in častilec banov, puntarjem pridružil, baron z naslovom od Kostanjevca. Ker Krsto ni imel moškega naslednika, posinovil je l. 1676 svojega vnuka po ženski krvi Franjo Krsto Jelačića, sina kapetana Ivana Jelačića, ter se je ta njegov presinovec pisal baron Delišimunović. Franjo Krsto je posebno zaslužen za svojo domovino v

vojski s Turki, ko jih je preganjal iz banske krajine, in pa pri sklepanju hrvatske pragmatične sankcije, ter je povišen na čast grofovsko ter imenovan hrvatskim generalom, ali umrl je še skoraj v najboljši dobi v Gori l. 1752 brez potomka. Njegov veliki imetek in mnoga imanja razdeli njegova vdova Sidonija rojena plemkinja Peranska cerkvam in samostanom, a mnogo tega so pobrali tudi nemški generali in komisariji. Kostanjevac je vzel Karlovski general grof Josip Rabata, a ko ga je le-ta prodal l. 1720 grofici Wartenburgovi, spal je po ženitovanskem ugovoru na generala grofa Herbersteina, a kasneje l. 1750 na fml. grofa Molza. Krivo je mnenje, da so še baroni Delišimunovići v Žumberku, dočim so Delišimunovići v Petričkovem selu živeči v več hišah samo plemiči na temelju potrdne povelje kralja Leopolda od l. 1659 podeljene Kristofu Delišimunoviću, tadaj huzarskem kapetanu in njegovim rodjakom Matiji, Jurju, Ivanu in Gašparju.

Desetine od posestev v Oštreu je bil kralj Ferdinand I. daroval 16. junija l. 1535 Pavlu Čolniću, Dalmatincu, dočim je Ferdinand II. 28. marca l. 1631 kapetanu Bazilovičkemu, ki se je tudi Pavel

Čolnić pisal, dal kot „leno“ vse imanje Oštrčko. Nekaj časa pred l. 1630 imeli so Oštre starinski plemiči Babonožići, ki so imeli imetja po gornji Krajini in svoj grad na Kolpi ne daleč od Steničnjaka. Od Babonožićev so dobili Oštre zopet Čolnić, ter ga je vžival proti koncu prošlega veka bivši prošt Zagrebski, a kasneje škof Djakovački Josip Anton Čolnić, in kapetan v banski Krajini Paval Čolnić. (Erdbeschreibung).

O grajščini Kupinski se spominja, da jo je dobil l. 1655 vicekapetan Juri Sily, dočim je bil v Šošicah že kralj Maksimilijan daroval Daji Vukoviću devet selišč po urbaru nekdanjega samostana Ple-tarskega od l. 1511. (Mitth. d. hist. Vereines in Krain. J. 1863, p. 85, 86). Menda po ženitovanskem nasledstvu je prišlo to imetje v roke Des-potovića, a kasneje vsled darovnic kralja Ferdinanda III. od l. 1653 in Leopolda od l. 1663 pripade plemeniti obitelji Hranilović od Cvetašina. Stari plemiči v Žumberku so bili tudi Petretići, ki so pa že izumrli. Od tega roda je bil glasoviti Zagrebski škof Peter Petretić, o kterem pravi Tarlati, da se je rodil v Žumberškem mestu Sešici (Šošicah). Tudi

je moj predlog takoj objavil angleški vladi. Že drugo jutro imeli so ministersko zborovanje. Lord Granville je vse tako privijal, da so sklenili na Mahdijevo, oziroma mojo ponudbo prav nič ozirati se, če tudi bi bila ona Gordonu življenje rešila. Angležem pa prihranila nekaj sto milijonov novih stroškov. Da so Angleži tako fjaško v Sudanu napravili in da so jim ondi Gordona ubili, naj se edino le Granvillu zahvalijo. Ko bi on ne bil tak stiskač, bi bili že zdavnej Chartum imeli, Gordon bi bil še pri življenju in pa manj davka bi bili plačevali, ker bi jim ne bilo potreba nove ekspedicije v Dongolo in Chartum, kamor jih misli Wolseley v jeseni zopet vleči.

Izvirni dopisi.

Iz Metliške okolice, 15. julija. (Marsikaj.) Vem, gospod vrednik, da se nad svojimi belokranjskimi prijatelji hudujete, ker jako redko od tih kak dopis za „Slovenca“ dobite. Ne zamerite; suša je na vse strani. Dogodki, ki naj bi Vaše cenjene čitatelje zanimali, se ravno ne pripetijo, veselih itak ni, žalostnih človek ne pošilja rad med svet; saj jih je povsod zadosti. Vendar Vas prosim, da daste prostorček mojemu „marsikaj“.

Gotovo ste belo-kranjske kmetske volilce v zlate bukve zapisali, belo-kranjske mestne volilce pa v črne: tudi zaslužijo. Spominjam se telegrama o volitvenem času iz Ljubljane v Novomesto poslanega: „Š. izvolitev Vam bo še po ušesih donela“. Gospod vrednik! že doni in to občutljivo in bo še donela. Mislite, da so ti ljudje res veseli te zmage? kaj še; bojé se, bojé, in radi bi imeli, da mesec september in ž njim državni zbor ne bi bila tako blizu.

Zapisal sem zgoraj, da je šusa na vse strani. Suša je v naših žepih. Vinstvo je pri nas edini pridelek, ki nam krajcar dá. Ali vinska kupčija je popolnoma pod ničlo, kupei so redka prikazen. „Potrpíte“, bote rekli, „potrpíte, kmalo bo bolje. Vam toliko zaželjena železnica drdrala bo kmalo po Vašem svetu in lahko Vam bo potem izvrstno Vaše vino med svet in v denar spraviti.“

Svet primerjamo gledališčnemu odru, na tem so kulise in kaj se za temi godi, kdo vé? „Kadar bo železnica memo Metlike drdrala, bo po naših dvorih trava rastla“, tako so rekli P. gospá, kar pa oni rečejo, rečejo tudi gospod P.; ta gospod so pa „Metliškega državnega poslanca“ prvi častilec in v najnovejšem času bi radi zvonec nosili po Metliki. No, tak P. bi se še kateri dobil.

Suša na vse strani. Sušo imamo, kajti 24 dni že nismo imeli dežja, izvzemši nekaj malih rosic, ki so po trstju mnogo škode naredile, ker se je vsled paleža grojzdje posebno na tanjem zemljišču jako osipalo. Po drugih krajih imate dežja odveč; mi zdihujemo po njem in če se nas dobrotljivo nebo v kratkem ne usmili, bo slabo za nas. Ko te vrstice pišem — ob eni popoldne — se nebo temni tudi pri nas, po zapadnih hribih dežuje in upamo, da Bog tudi nam dá tako potrebnega dežja. Grojzdje je lepo, pa le po močnih zemljiščih, strni so rodne in čiste.

V zdravstvenem oziru smo na dobrem. Ne tako naši sosede v Žumberku; tam ljudje jako za grižo bolehalo. V Žumberških brdih ima revščina svoj dom. Poleg tega se Žumberčanom velika krivica godi, ker v svoji sredini nimajo zdravnika. V

daljni Jaski ima svoj sedež kotarski zdravnik, on je tudi lečnik za ves Žumberk. Gotovo bi visoka vlada prav storila, da bi v Kostanjevici ali v Sošicah postavila stalnega zdravnika. — V sosednji Vivodnji so črne kozé marsikoga pod zemljo spravile. Zdaj so k sreči prenehale.

Z Dobrne, 15. julija. (Spomenica Velehradska.) Preteklo je nekako deset let, ko je neki znani prevzvišeni knez cerkveni v leposlovno-znanstvenem v Zagrebu izhajajočem tedniku priobčeval svoje potpisne črtice po srednji Evropi. Med ostalim pripoveduje učeni potovalec, da je v Draždanih slučajno prišel v neko cerkev, kjer je poslušal pridigo v slovanskem jeziku. Konečno podal se je v zakristijo, kjer se je seznanil z govornikom ter ga vprašal po vzrokih, kako li to, da se še slovanski živel ni potopil v silnem morji nemškem. Vprašaneec odgovoril je, da je temu poglavitni vzrok iskati v bibliji, v svetem pismu. Da bode namreč tukajšnjih 80.000 okoličanov razumevalo verske nauke, morajo se jim ti razlagati v razumljivi besedi, in dokler bode ljudstvo maralo za biblijo, do tje bo čislalo tudi lastno govorico, domači jezik materni.

Na to se je pisalec teh vrstic spomnil včeraj, ko ga je obiskal Velehradski romar iz sosednje Rožendoline. Ta se je na svojem potovanju seznanil z nekim lužiškim Slovanom, bil je to g. M. Hórník, župnik v Budišnji, kateri je „na Velehradze, 5. julija 1885, w mjenje lužiskich Serbow“ zapustil ostalim Slovanom tiskano spomenico, ki jo je bil sam sestavil. In jeden odtisek rečene tiskаницe je omenjeni potnik Velehradski v ime „odpustka“ prinesel poročevalcu.

Z Vami — v sledečih vrsticah je doslovni prevod spomenice — z Vami, Čehovje, Poljaci in vsi ostali Slovenci, častimo sveta brata Cirila in Metodija, z Vami slavimo tisočletnico smrti sv. Metodija na Velehradu.

Saj tudi mi lužiški Srbi imamo k temu pravico in vzrok.

Med nami živi do danes srbska beseda, českejš in poljskejš najpodobnejša, tako da pri vseh zadevah Slovenci ostajamo.

V naši krajini namakajo se sledi delovanja slovanskih apostolov. Naši Srbi spadali so pod Svatopolkom k Veliko-Moravski in misijonska škofija sv. Metodija segala je do Divina (Magdeburga) na jedni, a celó do Poljske na drugi strani srbskih selišč. V okolici Zhorjelca (Görlitz) se je ohranila stara povest, da sta ss. Ciril in Metodij, bodi oba ali vsaj sama jeden izmed njih, bivala v srbski krajini. Vsi nabožni pa cerkveni izrazi in besede so v našem jeziku podobne bolgarsko-slovenskim; one so se ohranile, čeravno so Srbi po razpadu velikomoravskega gospodarstva prišli pod nemški vpliv (929) in pod nemški jarem (963).

Zgodovina Srbov v sledečih vekih je znana bolje, nego li njihov sedanji obstanek ter delovanje, o katerem hočemo s tem pri dobri priložnosti podati kratko povest.

Lužiški Srbi v številu čez 160.000 *) prebivajo v Gornji (saski in pruski) in Dolnji Lužici (pruski) ter so po veroizpovedanji katoliški in protestantski. Glavna mesta v njihovi krajini sta Budyšin

*) To je nekako peti del prebivalcev v Ljubljanski škofiji, ktera ima 561.900 duš; meri tudi z Mariborsko s 470.500 ljudmi.

Dopisnik.

rodovina Preradovića, povišana na plemstvo po kralju Ferdinandu II., ki je rodila velikana hrvatskega pesnika generala Petra Preradovića, imela je nekaj več slobodno posestvo v Žumberku. Vspomena na to obitelj je občuvana tudi v izpravi samostana Kostanjevskega od 12. julija l. 1629, vsled ktere prodaje Ivanu Preradoviću in njegovi ženi Mariji posestvo v Dvorišču. (Mitth. d. hist. Vereines in Krain, 1847, p. 88).

Ako še navedemo plemičke rodovine, imajoče po eno ali več selišč (nobilia unius sessionis), namreč Poklečke v Pokleku, ktere držé za barone, akoprem nimajo niti plemičke povelje, potem Gvozdanoviće, ki so dobili po Rožmano Šišmanoviću dar kralja Ferdinanda I. l. 1538 zemlje v Gabru, a l. 1586 plemstvo, Radiće povišane v plemstvo z diplomom kralja Ferdinanda II. 5. januarja 1629 za zasluge junaka Mihala Radića, konečno Delivuke drugač Deli zvane poreklom Dalmatince a nadarene zemljami v Vrtačkem in na Griču od kralja Leopolda I. 1672, tako smo nabrojili vse poveljene in v smislu hrvatsko-ogerskih zakonov slobodne po-

sestnike v Žumberku. Bilo je sicer v Žumberku še nekoliko obitelji s plemičkimi listovi (armales) Mahovlići, Šajatovići, Petreteći, Jankovići, Radinovići, Rušnovi, Dajmovići, Kekići, Hadanovci in Poljaki, ali za te obitelji je konstatovano, l. 1780, da se niso razlikovale v vžitku pravic od ostalih Žumberčanov, samo da niso bili kmetje.

Odkar je l. 1578 zedinjen Žumberk s Slunjsko kapetanijo a eno leto kasneje zapovedništvo vojske v hrvatski krajini smešeno v Karlovcu, pretrgana je politična in upravna zveza tega gorskega kotara s Kranjskim, ter je bil Žumberk najpoprej v vojaškem, a kasneje počasi tudi v upravnem obziru podvržen vojnemu zapovedništvu hrvatske krajine v Karlovcu, a na ta način tudi povrnjen hrvatski kraljevini, od ktere so bili odcepljeni severni predeli Žumberka skozi tri sto let. Samo v zadevah tičečih se feudalnih odnošajev prizivalo se je še na dvorsko komoro v Gradcu, dokler ni tudi to za dóbe kralja Leopolda prenehalo.

(Dalje prih.)

(Bautzen) in Khočebuz (Kottbus). V njihovih cerkvah se po srbski pridiga, a v ljudskih šolah skrbi se za srbsko čitanje, veroznanstvo se po srbski razlaga.

Srbi, večinoma kmetovalci in obrtniki, ljubijo svojo besedo in narodnost. Dozdaj so založili tri književna društva, ktera se imenujejo: „Matica Srbska“ v Budišnji, potem „Tovarstvos. Cyrilla a Methodija“ pa „Srbske lutherske knjihovne tovarstvo“. Da bi se nedostatku na duhovnih in drugih omikanih možev deloma odpomoglo, priredili so „Tovarstvo Pomocy“ za učečo se mladež. Dalje imajo razne „srbske bjesady, spēvárske a druge tovarstva“. Tudi srbska učjoča se mladež vzdržuje srbska društva in skupščine.

Srbske knjige se marljivo razširjajo in čitajo, tako da veliko koristijo (maju wulki wužitk — imajo veliki vžitek) gledé umstvene in moralne omike ljudstva. Sedaj izhajajo ti-le časopisi: 1. „Serbske Nowiny“, politički tjednik, 2. „Lužica“, mesečnik „za zabawu a powučenje“, 3. „Katholski Posol“, ljudstveni časopis, po dvakrat na mesec, 4. „Missionski Posol“, mesečnik za lutrovce, 5. „Serbski Hospodar“ za ratarjow, t. j. za oratarje, kmete, 6. „Časopis Mačicy Serbskeje“, na leto po dva zvezka, 7. (za Dolnelužičane) „Bramborski (t. j. braniborski) Časnik“.

Omikani in očinski ali domoljubno misleči Srbi povspešujejo v našem času velevažno misel, da bi se vidno središče srbskega narodnega življenja in delovanja v Budišnji oživotvorilo. Po vzgledu ostaloslovenskih „besed“ ali „narodnih domov“ in „bazarov“ nameravajo napraviti nov velik „srbski ali matičin dom“ v Budišnji.

Sedaj poseduje „Matica Srbska“ nepremakljivo s starim domom, kar je skupaj vredno 49.500 mark. Dokler je pa na tem posestvu 37.500 mark vknjiženega dolga, mora se za davek skrbeti iz prenajmanja. Vsled tega hoče „Matica“ postaviti si novi večji in pripravniji dom, kateri bi imel samo prostore za knjižnico in druge zbirke, prebivališče za srbske dijake, za skupščine in za vodstvo srbskih društev, potem tudi da bi se tam podučevalo potom javnega predavanja, a dotični dohodki da bi se rabili za „Matične“ svrhe in druge srbske potreboče.

Naše ljudstvo je nekoliko tisoč mark dobrovoljnih darov nabralo za zidanje novega doma, a tudi je nekaj „bratovskih prineskov“ posebič dospelo iz ostalih slovanskih krajev; toda naše moči ne dosega na vse naše narodne potrebe, ne zadostujejo vzlasti za vspešnejše pripravljane — novega doma matičnega, vidljivega sredotočja malega, ali vendar le slavjanskega naroda.

Tako toraj slove ta kratka z Velehrada prinesena spomenica.

Ob enem je skraja imenovani potnik poročevalcu izročil „Dopomnješe na ss. Cyrilla a Methodija wot (-od) M. Kosyk-a, Dolnołužycana.“ To je pesenca, obsegajoča trideset vrstic, s kterimi v Ameriki, Wellburgh, Jowa bivajoči Sloven častitko pošilja na Velehrad, kjer slovenski svet slavo poje svetima bratom, tam Sloven pozdravlja Slovena, bratje vsi se medsebojno spoznavajo, njim nova zarja tukaj znovič svita, zarja bratske ljubezni — „mjaz Slawjanami žy v y m i“!

„Med Slawjani živimi.“ Zadnja beseda je v izvirniku tiskana z razprtimi črkami, kakor da je pesnik menda hotel reči, da so Slawjani v Ameriki narodno mrtvi, ali, ako ne tam, a to se vsaj njegovim rojakom po Pruskem bliža neogibna smrt narodna. Čeravno še te biblija nekoliko po konci drži, vendar so podobni na smrt bolnemu človeku, tak sicer živi med ljudmi in gleda luč belega dneva, toda oslabelo truplo mu je za izdatno delovanje nesposobno.

Minolega meseca sva o tem narodiču govorila z nekim tukajšnjim topličarjem po rodu Hrvatom, ki je tiste kraje osebno obiskal. Pravil je, da je tamošnje ljudstvo politički mrtvo; prusko-nemška vlada jim ne brani trohico „ravnopravnosti“ po ljudskih šolah, ker to smatra le za brlečo leščrbo, ktera bo prej ali slej morala vgasniti po naravnih zahtevah brez vsake posebne posledice. In pač moraš žalibog priznati, da je resnico govoril neki v Celjski okolici živeči mladi lingvist, ako je te dni rekel, da se ga neka otožnost polasti vselej, kadar čuje ali bere o lužiških Srbih, češ, ker skoro vsaki stavek v njihovem slovstvu razodeva žalost in strah pred narodno smrtjo.

Kaj pa naj storimo mi, Slovenci, da se naše ljudstvo, naša betva naroda ne zaleti v pogubno brezno? Odgovor na to vprašanje podaja tretja spomenica, ki jo je poročevalac včeraj dobil, ki je došla znad groba sv. Metodija. To je podoba, prestavlja-

joča nam blagovestnika slovanska. Sv. Ciril ima v levici biblijo, kjer je opisana zgodovina križa, ki ga drži v svoji desnici, a to zgodovino tik istega stoječi brat razlaga z živo besedo. Ss. Ciril in Metodij sta nas k narodnemu življenju budila s pomočjo biblije. In biblija, ki sta jo Slovanom oskrbela sveta brata, ta biblija je vzrok, da lužiški Srbi še danes živijo, da se še niso popolnoma potopili v nevarnem morji. Iz življenja tega narodiča se lahko učimo, da je narodnost brez biblije le lupina brez jedra. Skušnja spričuje, da je marsikdo, ki je zavrgel biblijo, hrbet pokazal tudi narodnosti. Ali poznate nasprotuo menda Vi, gospod vrednik, slovenskega odpadnika z biblijo v roki? Saj na lastne oči vidimo, da samo biblija rodi narodne značaje. Dokler bodemo pa se držali biblije, imeli bomo poštenjake in — slovensko narodnost.

Domače novice.

(Vincencijeva družba) ima v nedeljo (19. t. m.) zvečer ob 6. uri občni zbor v Marijanišču, k kateremu se vabijo prijatelji in podporniki tega dobrodelnega društva in člani čast. gospejnega odseka.

(Umrl) je dne 15. t. m. zvečer pod Šinkovem turnom, v fari Vodice, obče znani g. N. Dolinar, kurat v pokoji, po dolgi in hudi bolezni, večkrat previden s sv. zakramenti. Truplo se bode v soboto pod Šinkovem turnom ob 7. uri vzdignilo in preneslo v Vodice, kjer bode ob 8. uri mrtvaško opravilo in potem na tamošnjem pokopališču pokopano. R. I. P.!

(Na tukajšnjem ženskem učiteljskem) se je te dni dovršila matura. Izmed 18 kandidatij jih je prestalo izpit povoljno 12; dve bodele morali ponavljati izpit iz slovenščine in dve iz zgodovine čez dva meseca, jedna pa iz praktičnega poučevanja čez pol leta; popolnoma padla je jedna učenka, z odliko ni napravila mature nobena. Razun teh kandidatij, ktere so obiskovale redno šolo, se jih je oglasilo še 6 vnanjih privatnih; med temi ste dve padli popolnoma, jedna pa za pol leta.

(Iz Čérknice) se nam piše: Voda iz našega jezera čedalje bolj odteka in se zgublja v podzemeljske votline. Ako vreme tako obstane in da ne pride kaki hud nalive, pričeli se bodo v 14 dneh požiralniki sušiti in potem nastane veliki ribji lov; kateri pa bode letos toliko zanimivši, ker ga v zadnjih dveh letih ni bilo, ker se jezero ni usušilo. Ribe in zarod dveh let dalo bo bogat plen. Toliko na znanje prijateljem našega jezera in ribjega lova.

(Imenovanje.) Suplent na c. k. državni gimnaziji v Trstu g. Mihael Zavaddal imenovan je za c. k. profesorja na državno gimnazijo v Pazin.

(Pod kuratel) zaradi bolehnega uma prišel je g. Adolf Zeschko v Ljubljani. C. k. sodnija postavila mu je za varuha tukajšnjega odvetnik gosp. Alfonza Mošeta. — Enako je dobil postavnega varuha zaradi blaznosti Karol Reitharek iz Tržiča v osobi g. Friderika Reithareka.

(Učiteljska služba v Mokronogu) je razpisana v stalno nameščenje. Nese 400 goldinarjev. Prošnje do 31. julija c. k. okr. šolskemu svetu v Krškem.

(Letno sporočilo štirirazredne deške in dekliške šole v Črnomlju) prinaša podučljiv sestavek g. Fr. Šetine: „Ali se dajo naša vina zboljšati?“ V resnici, bolj primerne mesta bi temu spisu ne bili vedeli, kakor je ravno šolsko sporočilo, ki se bode po vseh krajih Belokrajine razneslo. Učitelstvo obstoji iz 8 učnih moči; ravnatelj šoli je g. Anton Jeršinovec, c. kr. okrajni šolski nadzornik. Šola je obiskovalo 560 dečkov in deklic in sicer: v I. razredu 69 dečkov, 71 deklic = 140; v II. razredu 52 dečkov, 87 deklic = 139; v III. razredu 72 dečkov, 51 deklic = 123; v IV. razredu 41 dečkov, 19 deklic = 60. Vponavljavno šolo obiskovalo je 47 dečkov, 51 deklic, skupaj 98. Deška šola je ločena od dekliške.

(Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums in Rudolfswerth) pro 1884/85 prinaša 35 strani obsegajoč sestavek profesorja Stangerja: „Die Platonische Anamnese“ in pa šolska sporočila ravnateljeva. Učitelstvo brojilo je 14 učnih moči, med kterimi sta le še dva učenjaka oo. frančiškana in to Ladislav Hrovat za latinščino, nemščino in slovenščino, ter Rafael Klemenčič za zgodovino, zemljepis in propedeutiko. Ravnatelj gimnaziji je g. Janez Fischer, sicer trd Nemec, pa ga hvalijo, da je dober oče ubožnim dijakom. Podučni jezik

bila je slovenščina v I., II. in III. razredu za vse predmete razven nemščine in grščine. V IV. razredu predavali so se v slovenščini vsi predmeti razven nemščine, grščine, zgodovine z zemljepisem in matematike, toraj polovica tu, polovica tam. Na višji gimnaziji bil je učni jezik nemščina za vse predmete; le slovenščina poučevala se je v našinščini. Neobligatno poučevali so se: petje po 2 uri na teden (o. Hugolin Sattner); telovadba v 4 oddelkih po 2 uri (ravnatelj) in kaligrafija po 2 uri (prof. Riedl, ob enem učitelj risanja.) Dijakov imela je gimnazija 129, in sicer v I. 29, v II. 22, v III. 23, v IV. 12, v V. 21, v VI. 7, v VII. 8 in v VIII. 7. Od teh je odličnih 11, prvi red ima jih 78, dvojko 13 in trojko pa 6. Preskušnjo delalo bode 20 dijakov. Po narodnosti so razdeljeni v Slovence 125, Nemce 3 in 1 Srbohrvat. Po veroizpovedanji jih je 128 rimsko-katoliške, 1 pa grško-katoliške vere. Najmlajši dijak star je bil 11 let (2) in najstarejši 22 let (3). Mnogo prav revnih dijakov dobivalo je od dijaškega podpornega društva obleko in hrano pri č. oo. frančiškanih, kakor tudi pri drugih usmiljenih ljudeh. Bodoče šolsko leto prične se 16. septembra. Vpisavanje dijakov pa od 13. do 15. sept. — Z žalostjo mora človeka navdajati pogled na vedno večji razpad Novomeške gimnazije in to posebno v višjih razredih. Kaj je vzrok, da je dijakov od leta do leta manj ondi, ker je vendar priložnost kaj pridati naučiti se veliko vgodneja, kakor pa drugod, kjer se je dijaku zbog prevelikega števila sošolcev k večem dvakrat na pol leta nadjati, da bo vprašan. Prav vstregel bi nam, kdor bi nam to reč od prave strani pojasniti izvolil. Velika gimnazija v Novem mestu mora se nam na vsak način ohraniti!

(Vratarjeva služba) pri c. k. rudarskem ravnateljstvu v Idriji je razpisana. Dotični vratar je ob enem uradni sluga in ima 350 gld. plače, 25% aktivitetne doklade, stanovanje in obleko, prosto zdravniško postrežbo in pravico do 14 kubičnih metrov drv, za ktere mora ravnateljstvu tretjino nakupne cene povrniti. Prosilec mora biti močnega in zdravega telesa in pa slovenščine in nemščine mora v pismu in besedi popolnoma vešč biti. Prošnje naj se vlagajo v treh tednih pri c. k. rudarskem ravnateljstvu v Idriji.

Razne reči.

— V Odesi zasačila je nedavno ruska policija precejšnje število pečatov z jugoslovansko zvezdo in polumescem, okoli kojega je bil napis: „Na Balkanu svita, bude skoro dan“. Ob enem polastila se je tudi mnogo tiskovin, na kterih je bil sličen pečat vtisnjen. Pošiljatev je bila namenjena v Varno ob Dunavu, pa je prišla po izdaji gosposki v roke. To nam pač jasno kaže, da Rusija sedaj ne misli na Balkanu nikake vstaje podpirati, ako celó tako nedolžne reči, kakor so pečati, konfiscira.

— Kuga prikazala se je na Portugalskem. Telegrami iz Lizbone sporočajo, da je ta kuga še mnogo bolj grozna, kakor pa kolera in je že mnogo Španjolcev pred kolero tjekaj pribeglih pobrala. Človek pade kakor muha in je v kratkih trenutkih mrtev. Smrt je tako hitra, da zdravniki niti spoznati ne morejo, ktere vrste kuga da je to. Najhuje davi ta šiba božja ljudi po okraji Oliveira de Fradesco.

— Vsebinska III. zvezka „Linzer theol. prakt. Quartalschrift“ je sledeča: I. Musterpredigten und ihre Bedeutung. 2. Die mittlere und neuere Zeit. Von Prälat Dr. Franc Hettinger, Univ.-Prof. in Würzburg. — II. Der Tanz, betrachtet vom moralischen und seelsorgerlichen Standpunkte. Von einem Dr. theol. in Preussen. — III. Vorgehen beim Einschreiten um Dispens von Ehehindernissen und deren Ausführung. (Erster Artikel.) Von Professor Albert Pucher in St. Florian. — IV. Ausnahme vom Gebote der natürlichen Nüchternheit. Von Professor Jos. Schwarz in Linz. — V. Religiöse Kindererziehung in Bayern. Von Präses Eduard Stingl in Straubing, Bayern. — VI. Die Bedingniss-Taufe. III. Von Prof. Dr. Eisel in Leitmeritz. — VII. Die socialen Folgen der Aufhebung der Klöster in England. Von P. Andreas Kobler S. J. in Innsbruck. — VIII. Jesu Abnahme vom Kreuze. Sein Begräbniss. Von Univ.-Prof. Dr. Schmid in Graz. — IX. Ueber die Führung der Pfarrmatriken. Von Consistorialrath Karl Koppreiter in Weissenkirchen Niederöst. — X. Biblische Bilder für den Religionsunterricht in der Volksschule. Von Anton Egger, Religionslehrer in Meran. — XI. Pastoralfragen und Fälle. (22 krajših sestavkov). — XII. Literatur. (Pod tem naslovom je 42 točk.) — XIII. Kirchliche Zeitläufe. Von Mons. Professor Dr. Scheicher. — XIV. Bericht über die Erfolge der katholischen Missionen. Von Johann G. Huber in Linz. — XV. Kurze Fragen und Mittheilungen (45 oddelkov.)

Telegrami.

London, 16. julija. „Saint James Gazette“ trdi, da je položaj v osrednji Aziji bolj nevaren kakor kedaj poprej, ter misli, da Rusi nenaden napad na Herat nameravajo. Emirjeva lojalnost pravi, da je piškava.

London, 17. julija. „Daily Telegr.“ piše, da se Rusi niso še pomaknili v sosesčino Zulfikarja. Prelaz sam ni še v ruski oblasti. Sporočilo o ruskih vojnih silah je pretirano. Angleška vlada prosila je pri Rusih pojasnila povdarjajoč, da bi se vsaka pomnožitev ruskih kardel v tej smeri smatrala za sovražno prodiranje. Večina zjutranjih listov smatra položaj bolj miren, ter misli, da se ni še vojske bati.

Madrid, 16. julija. Včeraj zbolelo je na Španjskem 1472 ljudi pomrlo pa 657. Kolera prikazala se je tudi v pokrajinah Granada.

Madrid, 16. julija. V Saragosi prejeli so nekaj republikanskih zarotnikov, med njimi jednega polkovnika.

Tuji.

15. julija.

Pri **Maliču**: Ernst Eriedl, mestni svetnik, iz Berolina. — Beez, Landau, Weinberger, trg. pot., z Dunaja. — Pavel Schmied, trgovec, iz Steyra. — Leonora Mohr, zdravnikova soproga, s hčerjo, iz Grada. — Jos. Erwath, rudarski uradnik, iz Celovea. — Gustav Kosechatzky, c. k. uradnik, s soprogo, iz Trsta. — Aleks. Dorigo, posestnik, iz Vidma n. L. — Josip Ousehan, c. k. gozd. oskrbnik, iz Kostanjevice. — Marija Petsche, trg. soproga, z družino, v Starem trgu. — K. Jančingar, župnik, iz Kočevja.

Pri **Stonu**: Leon Blumenthal, trgovec, iz Frankobroda. — Karl Nechuta, fabrikant, z Dunaja. — Ferencich, Hostovsky, Weltmann, Wolser, trg. pot., z Dunaja. — Ferd. Jahl, kr. dež. uradnik, iz Budapešte. — Baron Sennyey, grajščak, iz Eperies. — Karl Vielmayer, trgovec, iz Grada. — Dr. Josip Marcotti, zasebnik, iz Fierenze. — Božidar Sandor, trgovec, iz Trsta. — Dr. Peter Micheli, zasennik, iz Campolaga. — F. Kohnfelder, trgovec, iz Trsta. — Marija Sandrini, hišinja, iz Trsta. — Viljem Gulich, c. k. finančni komisar, z Istre. — Jakob Marcasatti, logar, iz Dalmacije. — Josip Potelch, posestnik, iz Dalmacije.

Pri **Južnem kolodvoru**: Leopold Just, c. k. davkar, z Dunaja. — F. Meharoli, zasebnik, iz Vianfrance. — Marija Kalan, zasebnica, Janez God, s soprogo, iz Cirkelj.

Pri **Avstrijskemu caru**: E. Schönikne, arhitekt, s soprogo, iz Spandana.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

17. julija.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 15 kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	83 „ 05 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	108 „ 60 „
Papirna renta, davka prosta	99 „ 60 „
Akeije avstr.-ogerske banke	869 „ — „
Kreditne akeije	282 „ 70 „
London	124 „ 90 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleon.	9 „ 39 „
Ces. cekini	5 „ 88 „
Nemške marke	61 „ 30 „

Umetne (28)

zobe in zobovja

ustavlja po najnovejšem ameriškem načinu brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega mostu, I. nadstropje.

„Homeriana“ imenuje se zdravilna rastlina, ki je gotovo dobra pomoč za vse bolezni v **prsih, plućih, vratu** in pri **naduhu!** Zdravniki so jo poskušali in priporočili. Zavitek za dva dni velja 70 kr. in le tisti so pravi, ki imajo vtisnjeno zgornjo varstveno znamko.

Na Kranjskem se dobiva v lekarni **G. Piccoli v Ljubljani** na Dunajski cesti.

Knjižico pa, v kateri so čudoviti vspehi homerijanskega čaja popisani, po zdravniških preiskani in potrjeni, pošilja proti pošiljati 3 petkrajarskih mark za pisma zgoraj omenjeni lekarnar ali pa pripravljavalec tega čaja, **Pavel Homero v Trstu**, ki je zdravilno moč te rastline prvi zasledil, brezplačno.